

Inventariserend Veldonderzoek
(IVO) Den Breejen in de Lingewijk,
gemeente Gorinchem. (CIS 22801)

HOLLANDIA reeks 166

COLOFON

Hollandia reeks nr.	166
Titel:	Inventariserend Veldonderzoek (IVO) Den Breejen in de Lingewijk, Gemeente Gorinchem.
In opdracht van:	BEVO woningbeheer, postbus 630, 4200AP Gorinchem
Contactpersoon opdrachtgever:	Jan Ponsen
coördinaten:	126.905/427.890
Onderzoeksmeldingscode/CIS code:	22801
Auteur:	A. Médard
Uitvoering:	S. Gerritsen , R. Vanoverbeke, A. Médard
Wetenschappelijke leiding:	S. Gerritsen
Illustraties:	A. Médard
Definitieve versie:	juli 2007
Oplage:	7
ISSN:	1572-3151

© HOLLANDIA, ZAANDIJK 2007

HOLLANDIA archeologie b.v.
tuinstraat 27a
1544 rs zaandijk
☎ 075 - 622 49 57
✉ archeo@xs4all.nl

INHOUD

1. Inleiding	4
2. Vraagstelling	5
3. Methode	6
4. Bodemopbouw	7
5. Resultaten	9
6. Antwoorden vraagstelling	9
7. Waardering	12
Literatuur	13
Bijlage 1: Sporenlijst	14
Bijlage 2: Vondstenlijst	15
Bijlage 3: Overzicht werkputten	16
Bijlage 4: Vlaktekening werkput 1	17
Bijlage 5: Vlaktekeningen werkputten 2, 3, 4 en 5	18
Bijlage 6: Vlaktekeningen werkputten 6 en 7	19
Bijlage 7: Selectie van representatieve profielen	20

Inleiding

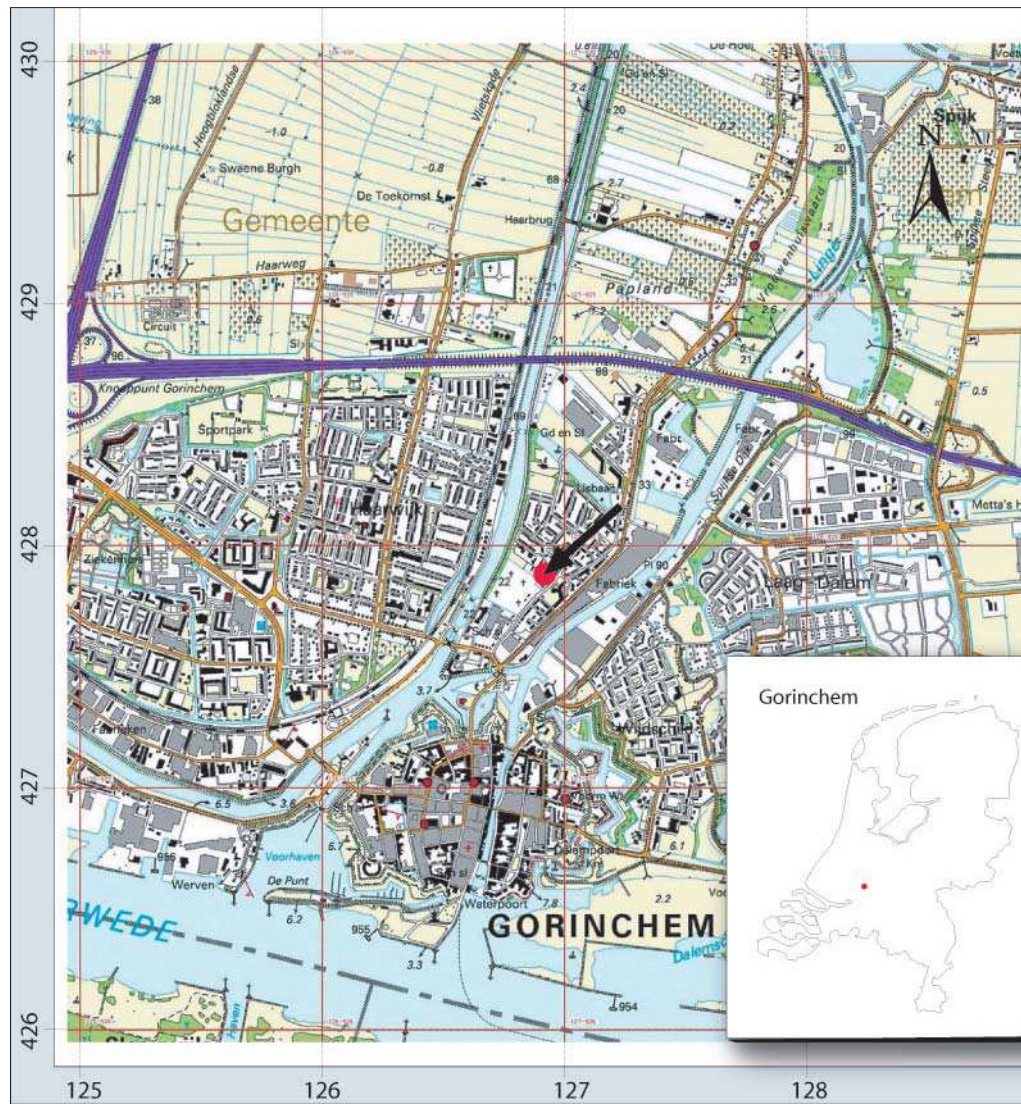
Op maandag 4, dinsdag 5 en woensdag 6 juni 2007 is door *Hollandia archeologie b.v.* een inventariserend veldonderzoek (IVO) door middel van proefsleuven uitgevoerd op het terrein Den Breejen in de Lingewijk, gemeente Gorinchem.

Het veldwerk werd uitgevoerd door S. Gerritsen, R. Vanoverbeke en A. Médard, met kraanmachinisten uit het bedrijf A. van Zandwijk. De projectleiding lag bij Dhr. S. Gerritsen.

Afbeelding 1: Het westelijk deel van de onderzoekslocatie (wp1, 2 en 3) gezien vanaf de Willem de Vries Robbeweg. De foto is richting het noordwesten genomen.

De aanleiding tot het onderzoek werd gevormd door toekomstige woningbouw op de locatie van het huidige braakliggende terrein. Op basis van de resultaten van een archeologisch booronderzoek (S. Gerritsen en S. Kluiving 2004) kunnen nederzettingssporen worden verwacht uit de Romeinse Tijd, de Volle of Late Middeleeuwen en de Nieuwe Tijd. Het met de nieuwbouw gepaard gaande grondverzet zou een ernstige bedreiging vormen voor de mogelijk aanwezige archeologische resten. Het doel van het onderzoek was dan ook het beantwoorden van de vraag of er ter plaatse van de geplande nieuwbouw archeologische waarden aanwezig waren en zo ja, op welke diepte.

Afbeelding 2: De onderzoekslocatie (in rood) op de topografische kaart.

Vraagstelling

Het onderzoek past globaal in het onderzoek naar de stad in de middeleeuwen en de vroegmoderne tijd. De specifieke onderzoeksvragen zoals ze in het Programma van Eisen (Van Rooijen 2007) zijn opgesteld luiden:

1. In hoeverre is de ondergrond door agrarisch gebruik, grondverbetering of ontgroningen in de 20e eeuw verstoord?
2. Wat is de algemene datering van de archeologische resten?
3. Is er sprake van archeologische overblijfselen uit de Middeleeuwen?
4. Is er sprake van archeologische overblijfselen uit de Romeinse Tijd?
5. Wat is de aard en de fysieke kwaliteit van de archeologische overblijfselen?
6. Hoe is de samenstelling en de herkomst van de archeologische resten uit de Middeleeuwen?
7. Hoe is de samenstelling en de herkomst van de archeologische resten uit de Romeinse Tijd?
8. Tot welk(e) complextype(s) behoren de archeologische resten?

9. Kunnen aparte archeologische vindplaatsen worden onderscheiden en zo ja wat is hun begrenzing?
10. Wat is de ruimtelijke spreiding van sporen en structuren zowel horizontaal als verticaal?
11. Is er sprake van clustering van sporen en structuren binnen een vindplaats?
12. Kunnen meerdere bewoningsfasen onderscheiden worden, zo ja in welke mate zijn deze aaneensluitend?
13. Wanneer en waarom is de site definitief verlaten of in onbruik geraakt?
14. Wat is de datering of looptijd van de archeologische vondsten en tot welke vondsttypen of vondstcategorïeën behoren zij?
15. Bevat de site overblijfselen die duiden op ambachtelijke activiteiten of de fabricage van baksteen?
16. Hoe verhoudt de site zich ten opzichte van vindplaatsen uit dezelfde periode in de regio?
17. Wat is de invloed van de bodemopbouw op de archeologische niveaus?
18. Wat is de relatie van de site met de omgeving?
19. In hoeverre vormt de realisatie van de geplande ontwikkeling een bedreiging voor de archeologische waarden?
20. Indien archeologische waarden worden bedreigd, kunnen dan beheersmaatregelen worden getroffen?
21. Wat is de diepteligging van de sporen, lagen en funderingsrestanten?
22. Hoeveel en welk vondstmateriaal kan ongeveer verwacht worden als er een definitieve opgraving zal plaatsvinden?
23. Komen de aangetroffen archeologische resten overeen met de verwachting op basis van het bureauonderzoek?

Methodie

Het onderzoek zou worden uitgevoerd met behulp van drie proefsleuven over het terrein. Twee zouden een lengte van 85 meter hebben en noordwest-zuidoost georiënteerd zijn. De derde zou noordoost-zuidwest georiënteerd zijn, met een lengte van 60 meter. Omdat er door het terrein straten zijn die gebruikt worden en waar niet opgegraven kon worden is dit, in overleg met de stadsarcheologe van Gorinchem E. van Rooijen, opgesplitst, en zijn er uiteindelijk zeven werkputten aangelegd (zie bijlage 3). Werkput 1 heeft een lengte van 83 meter, en is noordwest-zuidoost georiënteerd. Werkput 2 is 14 meter lang, en is noordoost-zuidwest georiënteerd. Werkput 3 is 21 meter lang, en is noordwest-zuidoost georiënteerd. Werkput 4 is 17 meter lang, en is noordwest-zuidoost georiënteerd. Werkput 5 is 12 meter lang, en is noordwest-zuidoost georiënteerd. Werkput 6 is 28 meter lang, en is noordoost-zuidwest georiënteerd. De laatste werkput, werkput 7, heeft een lengte van 20 meter lang en is noordwest-zuidoost georiënteerd. Werkput 7 zou oorspronkelijk langer worden, maar door de aanwezigheid van een boom in de zuidwest hoek bleek het niet mogelijk de sleuf volledig aan te leggen. In overleg met de stadsarcheologe E. van Rooijen is besloten deze sleuf korter te maken dan de geplande lengte. Alle werkputten hebben een breedte van 3 meter. Het vlak werd laagsgewijs, met een graafmachine met platte graafbak aangelegd. De ontgravingsdiepte bedroeg maximaal 1 m onder het maaiveld (tussen ca.

-0.30 m en ca. -0.50 m NAP), gebaseerd op de maximale verstoring als gevolg van de nieuwe funderingen. De ontgravingsdiepte zou geringer kunnen zijn wanneer er op een hoger niveau een archeologisch relevant vlak zou worden aangetroffen. Dit was echter niet het geval. Omdat er veel recente verstoringen in het plangebied bleken te zijn is tijdens het veldwerk besloten om een kijkgat te maken, waarbij dieper werd gegraven dan de hierboven genoemde ontgravingsdiepte van 1 meter. Dit is gedaan om de diepte van de verstoring te bepalen. De aangetroffen sporen en verstoringen werden in het vlak gefotografeerd, en zijn vervolgens ingekrast en op schaal (1:50) ingetekend. Vondsten die tevoorschijn kwamen bij de aanleg van het vlak zijn in vakken van 5 bij 3 meter verzameld. Vondsten die aan sporen konden worden gekoppeld kregen een bijbehorend vondstnummer en werden apart ingetekend. Omdat het onderzoeksterrein grotendeels verstoord bleek te zijn, zijn van de profielen per werkput ca. om de 10 meter opnamen gemaakt in plaats van het profiel in zijn geheel te documenteren. Bij iedere profielopname is het betreffende deel van het profiel afgestoken, gefotografeerd, op schaal (1:20) getekend, en beschreven.

Afbeelding 4: werk in uitvoering. Een deel van het profiel van werkput 7 is afgestoken, wordt ingemeten en op schaal getekend.

Bodemopbouw

Het plangebied is gelegen in het Zuid-Hollandse rivierenlandschap aan de huidige rivier de Waal, die in het westen Boven Merwede heet. Gorinchem ligt op het punt waar de Linge samenvloeit met de Waal. Regionaal bestaat de ondergrond van de noordelijke Waaloever uit een afwisseling van veen (Hollandveen) en kleilagen, afgezet door fluviaatiele (rivier) processen uit de laatste 5000 jaar. Plaatselijk komen oude rivierbeddingen in de ondergrond

voor. Voorbeelden hiervan zijn te vinden in de ondergrond van Gorinchem en oostelijk bij Dalem. Deze oude zandige rivierbeddingen (op de geologische kaart: geulafzettingen) liggen onder een pakket van komkleien en veenlagen. Plaatselijk liggen er ook vrij recente rivierafzettingen aan de oppervlakte. Een typisch profiel bij Gorinchem volgens de geologische kaart ziet er als volgt uit: Afzettingen van Tiel (geul en oeverafzettingen), op Afzettingen van Tiel (komklei), op Hollandveen, op Afzettingen van Gorinchem (komklei en oeverafzettingen), op Afzettingen van Gorinchem (geul- en oeverafzettingen). Het plangebied aan de W. de Vries Robbéweg en de Hugo de Grootstraat ligt ten noorden van het oude centrum van Gorinchem. Hoewel de geologische kaart hier geen gegevens laat zien (er is geen kartering in de bebouwde kom) kan uit het beschikbare kaartpatroon worden opgemaakt dat er oude geulafzettingen in de ondergrond van Gorinchem moeten voorkomen. Dit beeld wordt bevestigd door een paleogeografische kaartreconstructie die de oude loop van de Linge even ten oosten het plangebied laat lopen (Berendsen & Stouthamer 2002). Deze rivier stroomde van 2160 jaar geleden totdat deze bij Tiel werd afgedamd in het jaar 1307 AD (Berendsen 1990) (Vink 1954). Vele Romeinse schepen zijn gevonden langs deze voor de Romeinen belangrijke bevaarbare rivierloop in relatief dichtbevolkt gebied. De huidige Linge ligt 150 meter ten oosten van het plangebied en is behalve afgedamd ook bedijkt en loopt over de stroombedding van de oude stroomgordel. Deze oude stroomgordel behoort op de geologische kaart tot de afzettingen van Tiel (afgezet na 1800 voor Chr.); monsters van een gelijkwaardige geulafzetting in de ondergrond bij Dalem laat een zandige en grindige samenstelling van het materiaal zien (Berendsen 1990) (Vink 1954).

De bodemkaart van Nederland is niet gekarteerd binnen de bebouwde kom van Gorinchem. Extrapolatie van het kaartpatroon 1 km ten noorden van het plangebied geeft aan dat er in het oostelijk deel van het plangebied Kalkhoudende poldervaaggronden, zware zavel en lichte klei, profielverloop 5 (homogene, aflopende en oplopende profielen met weinig of geen inschakelingen van een andere gondssoort). In het westelijk deel van het plangebied zijn Kalkloze poldervaaggronden, zware klei, profielverloop 4 (zavel- en kleigronden met een niet kalkrijke, zware kleilaag (> 35% lutum) die binnen 80 cm diepte begint.) te verwachten. De gronden van deze legende-eenheid zijn de klassieke komgronden van het rivierkleigebied (Harbers, 1981). In andere woorden: in het oostelijk deel zijn de oeverafzettingen en in het westelijk deel de komafzettingen van het oude Linge systeem aan te treffen, dat actief was vanaf de Romeinse tijd tot aan de Middeleeuwen. Een groot deel van de rivierkleigronden in de nabije omgeving bestaan uit poldervaaggronden. Het zijn gerijpte gronden met een zwak ontwikkelde (vage) humushoudende bovengrond en met hydromorfe kenmerken, nl. roest en grijze vlekken die ondieper dan 50 cm beginnen. De kalkhoudende variant komt o.a. voor op de relatief hoge stroomruggen van de Linge. Langs de randen van de stroomruggen komt in de ondergrond, meestal beneden 80 cm diepte, kalkloze zware klei voor.

Het onderzoeksterrein was door recente sloop- en saneringswerkzaamheden dusdanig verstoord dat er geen goed beeld van de natuurlijke bodemopbouw kon ontstaan. Niet alleen het Den Breejen terrein, maar ook het zuid-oostelijke deel aan de Willem de Vries Robbéweg waar er twee jaar geleden nog huizen stonden is diep verstoord. Dit is opvallend aangezien de sloop tussen het booronderzoek en dit IVO heeft plaatsgevonden. Dit betekent dat in iedere werkput een groot deel recentelijk geoerd is, waarbij de verstoring vaak dieper reikte dan de tijdens dit onderzoek aangehouden diepte van 1 meter onder het maaiveld. Slechts op enkele plekken is het verstoringniveau minder diep en is de natuurlijke ondergrond te zien.

In werkputten 1, 2 en 3 is een zwak siltige kleiafzetting van de Linge te zien, grijsbruin tot donkergrijs, met veel puin en enkele scherven aardewerk. (spoor 1). De natuurlijke laag in werkput 4 bestaat eveneens uit (donker-) grijzezwak siltige klei, maar bevat minder puin en vondsten (spoor 10). In werkput 5 is de natuurlijke laag die te zien is een bruine zwak siltige kleilaag met roestvlekken en af en toe blauwe vlekken (spoor 11). In werkput 6 zijn tussen de recente verstoringen enkele banden van een natuurlijke laag intact gebleven. Het gaat om een blauwgrijze tot grijsbruine schone, zwak siltige kleilaag, met een spoor van schelpen (spoor 13). In werkput 7 is op 0.44 m onder het maaiveld (0.16 m -NAP) een deel van een natuurlijke laag te zien, die uit donkergrijze, matig siltige klei bestaat, met baksteenpuntjes (spoor 14).

Resultaten

Sporen

Het terrein is voor een zeer groot deel relatief diep verstoord. Deze recente verstoringen hebben plaatsvonden tijdens de sloop van de garage en van de gebouwen met bijbehorende funderingen en kelders die op het terrein tot enkele jaren geleden hebben gestaan, en tijdens de sanering van de grond. De diepte van de recente verstoringen varieert van minimaal 0.50 m onder het maaiveld (0.30 +NAP) in werkput 1, tot maximaal 1.60 m onder het maaiveld (1.10 m -NAP) in werkput 2. Op deze plek werd dieper gegraven dan 1 m onder het maaiveld om de diepte van de verstoring in kaart te brengen. De verstoring reikte tot 1.60 m onder het maaiveld (1.10 m -NAP), en eronder kwamen sporen S1 en S7 te voorschijn. Dit was echter slechts een kijkgat, en het is goed mogelijk dat de verstoringen op andere plekken nog dieper gingen. Het aantal aangetroffen sporen in dit proefsleuvenonderzoek is minimaal. De hierboven beschreven sporen 1, 10, 11, 13 en 14 zijn van natuurlijke aard.

Sporen 5, 8, 9 en 12 zijn recente verstoringen. Spoor 3 is een greppeltje, en sporen 2, 4 en 6 zijn kuiltjes, met dezelfde vulling als S3. Tijdens het veldonderzoek werd, mede door de samenstelling van de grond, vermoed dat deze sporen 18e of 19e eeuwse restanten waren en geen recente verstoringen. Bij nader inzien zijn het wel recente sporen uit de 20e eeuw, aangezien ze naast enkele scherven 18e en 19e eeuwse aardewerk ook teer bevatten.

Spoor 7 is in feite het enige oude spoor en is een kuil uit de late middeleeuwen; het werd echter alleen aangetroffen omdat er dieper werd gegraven om de onderkant van de verstoring vast te stellen. Uit deze kuil zijn enkele fragmenten van kloostermoppen en een fragment van een vloertegel (vondstnummer 5) aangetroffen uit de late middeleeuwen (14e eeuw).

Vondsten

Het aantal aangetroffen vondsten (52) is relatief laag. De oudste vondsten zijn drie fragmenten van kloostermoppen en een fragment van vermoedelijk een vloertegel, uit de 14e eeuw (vondstnummer 5, spoor 7). Vergelijkbare vondsten zijn ook in 2004 aan de Van Hoornestraat aangetroffen in een vulling van een laat-middeleeuwse sloot. Hoogstwaarschijnlijk zijn langs de Linge in dit gebied veel van deze afvalproducten van steenbakkerijen te verwachten (Gerritsen 2004).

De overige vondsten zijn afkomstig uit de 18e, 19e en vooral 20e eeuw.

Antwoorden vraagstelling

1. *In hoeverre is de ondergrond door agrarisch gebruik, grondverbetering of ontgravingen in de 20e eeuw verstoord?*
Het onderzoeksgebied is grotendeels verstoord door de sloop- en saneringswerkzaamheden aan het einde van de 20e eeuw en begin 21e eeuw. Over andere vormen van verstoring kan niets worden gezegd.
2. *Wat is de algemene datering van de archeologische resten?*
Er kan geen sprake zijn van een algemene datering aangezien er slechts een oude spoor is aangetroffen. Het gaat om S7, een kuil uit de late Middeleeuwen (14e eeuw).
3. *Is er sprake van archeologische overblijfselen uit de Middeleeuwen?*
Alleen op de plek waar er veel dieper is gegraven dan de ontgravingsdiepte van 1 m onder het maaiveld is een spoor (S7) uit de late Middeleeuwen aangetroffen. Het gaat om een kuil, met kloostermoppen uit de 14e eeuw, en een fragment van een vloertegel.
4. *Is er sprake van archeologische o overblijfselen uit de Romeinse Tijd?*
Nee, er is hier geen sprake van archeologische overblijfselen uit de Romeinse Tijd.
5. *Wat is de aard en de fysieke kwaliteit van de archeologische overblijfselen?*
Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen gaafheid en conservering. Gaafheid is de mate van niet verstoord zijn en de stabiliteit van de fysieke omgeving. Conservering is de mate waarin het archeologisch vondstmateriaal bewaard is gebleven. Door de recente sloop- en saneringswerkzaamheden is een groot deel van het terrein tot de te onderzoeken diepte verstoord, waardoor eventuele archeologische resten niet meer te traceren zijn. Alleen op de plek waar er dieper is gegraven dan de aan te houden ontgravingsdiepte van 1 meter onder het maaiveld is een archeologisch spoor (S7) aangetroffen in de vorm van een kuil, met kloostermoppen.
6. *Hoe is de samenstelling en de herkomst van de archeologische resten uit de Middeleeuwen?*
Er zijn in een kuil (S7) drie fragmenten van kloostermoppen en een fragment van een vloertegel uit de 14e eeuw aangetroffen.
7. *Hoe is de samenstelling en de herkomst van de archeologische resten uit de Romeinse Tijd?*
Niet van toepassing (geen archeologische resten uit die periode).
8. *Tot welk(e) complextype(s) behoren de archeologische resten?*
Niet van toepassing; door de mate van verstoring kan hier niets over worden gezegd.

9. *Kunnen aparte archeologische vindplaatsen worden onderscheiden en zo ja wat is hun begrenzing?*
Nee, er kunnen geen archeologische vindplaatsen worden onderscheiden.
10. *Wat is de ruimtelijke spreiding van sporen en structuren zowel horizontaal als verticaal?*
Niet van toepassing.
11. *Is er sprake van clustering van sporen en structuren binnen een vindplaats?*
Niet van toepassing.
12. *Kunnen meerdere bewoningsfasen onderscheiden worden, zo ja in welke mate zijn deze aaneensluitend?*
Nee, er kunnen geen verschillende bewoningsfasen onderscheiden worden.
13. *Wanneer en waarom is de site definitief verlaten of in onbruik geraakt?*
Niet van toepassing.
14. *Wat is de datering of looptijd van de archeologische vondsten en tot welke vondsttypen of vondstcategorieën behoren zij?*
De oudste vondsten zijn drie fragmenten van kloostermoppen en een fragment van een vloertegel uit de 14e eeuw. De overige vondsten zijn afkomstig uit de 18e, 19e en vooral de 20e eeuw. Het gaat om (industriële) roodbakkend aardewerk, (industriële) porselein, industriële tegels, pijpekoppen en pijpestelen, een stukje glas, een ijzeren nagel en een metaalslak, en verder moderne bouwmaterialen zoals beton, teer en asbest.
15. *Bevat de site overblijfselen die duiden op ambachtelijke activiteiten of de fabricage van baksteen?*
De aangetroffen Middeleeuwse kuil met baksteenafval (kloostermoppen) uit de 14e eeuw kan hier een aanwijzing voor zijn (spoor 7). Een van de kloostermoppen was een misbaksel, en kan duiden op de fabricage van baksteen in de omgeving. Omdat dit spoor ver onder de ontgravingsdiepte ligt moet het echter buiten beschouwing worden gelaten met betrekking tot de waardering.
16. *Hoe verhoudt de site zich ten opzichte van vindplaatsen uit dezelfde periode in de regio?*
Niet van toepassing.
17. *Wat is de invloed van de bodemopbouw op de archeologische niveaus?*
Niet van toepassing.
18. *Wat is de relatie van de site met de omgeving?*
Niet van toepassing.
19. *In hoeverre vormt de realisatie van de geplande ontwikkeling een bedreiging voor de archeologische waarden?*
De geplande ontwikkeling vormt geen bedreiging voor de archeologische waarden

omdat het terrein tot de tijdens dit IVO bereikte niveau al grotendeels recent is verstoord.

20. *Indien archeologische waarden worden bedreigd, kunnen dan beheersmaatregelen worden getroffen?*
Niet van toepassing.
21. *Wat is de diepteligging van de sporen, lagen en funderingsrestanten?*
Spoor 7, een middeleeuwse kuil met kloostermoppen, lag op een diepte van 1.60 m onder het maaiveld (1.10 m -NAP), veel dieper dan de ontgravingsdiepte. Sporen 2, 3, 4 en 6 uit werkput 1 waren in het profiel te zien vanaf een diepte van 0.50 m onder het maaiveld (0.30 m +NAP), en zijn ook recenter.
22. *Hoeveel en welk vondstmateriaal kan ongeveer verwacht worden als er een definitieve opgraving zal plaatsvinden?*
Er is relatief weinig vondstmateriaal aangetroffen. De verwachting is dat dit beeld zich bij een definitief onderzoek, tot op de tijdens het IVO bereikte niveau, zou voortzetten.
23. *Komen de aangetroffen archeologische resten overeen met de verwachting op basis van het bureauonderzoek?*
Nee, er werd niet verwacht dat de mate van verstoring zo groot zou zijn. Tijdens het booronderzoek was een Andenne-scherf aangetroffen uit de 12e/13e eeuw (Gerritsen & Kluiving 2004, p. 7), maar andere resten of sporen uit deze periode zijn tijdens het proefsleuvenonderzoek uitgebleven.

Waardering

Er is tijdens dit proefsleuvenonderzoek geen archeologische vindplaats aangetroffen. De enige archeologische spoor, S7, is op een diepte van 1.60m onder het maaiveld aangetroffen (1.10 m -NAP). Dit is ruim onder het ontgravingsniveau, en het spoor komt hierdoor niet in aanmerking voor een waardering.

Samenvatting en conclusies

Op maandag 4, dinsdag 5 en woensdag 6 juni 2007 is door *Hollandia archeologie b.v.* een inventariserend veldonderzoek (IVO) door middel van proefsleuven uitgevoerd op het terrein Den Breejen aan de Willem de Vries Robbeweg in de Lingewijk te Gorinchem. Bij het onderzoek is geen archeologische vindplaats aangetroffen. Het terrein is zodanig verstoord dat de archeologische resten, tot op een diepte van ca 1 meter onder het maaiveld (ca. 0.4 m -NAP, afhankelijk van de lokatie op het terrein) niet behoudenswaardig zijn bevonden. Er kan dan ook worden afgezien van een vervolgonderzoek, mits niet dieper wordt gegraven dan de aangegeven 1 m onder het maaiveld. Wel blijft er meldingsplicht bestaan, mochten er nog archeologische resten worden aangetroffen.

Literatuur

- Anon., 1999, *Cultuurhistorische Hoofdstructuur Zuid-Holland, regio Alblasserwaard en Vijfherenlanden*, Den Haag.
- Berendsen, H.J.A. & E. Stouthamer, 2002. *Palaeogeographic development of the Rhine Meuse delta, The Netherlands*. Assen
- Berendsen, H. J.A., 1990, River Courses in the Central Netherlands during the Roman Period. *Berichten van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek* 40, p. 243-249.
- Gerritsen, S. & S.J. Kluiving, 2004, *Archeologisch booronderzoek plangebied Den Breejen in de Lingewijk, gemeente Gorinchem*, Hollandia reeks nr 46.
- Gerritsen, S., 2004, *Inventariserend veldonderzoek aan de Van Hoornestraat, gemeente Gorinchem*, Hollandia reeks 41.
- Harbers, P. 1981, *Stichting voor Bodemkartering, toelichting bij kaartblad 38 Oost Gorinchem. Bodemkaart van Nederland, schaal 1 : 50 000*. Wageningen.
- Kluiving, S.J., 2002. *Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI) Gorinchem – Politieregiokantoor (Gemeente Gorinchem)*. Bilan Rapport 2002/21.
- Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA) - opgesteld door het College voor de Archeologische Kwaliteit (CvAK), versie 3.1.
- Rooijen, E. van, 2007, *Programma van Eisen, Inventariserend Veldonderzoek Den Breejen te Gorinchem*, Gorinchem (intern rapport).
- Verbraeck A. , 1970. *Toelichtingen bij de Geologische kaart van Nederland 1 : 50 000. Blad Gorinchem Oost (38 O)*, Haarlem.
- Vink, T., 1954. *De Rivierstreek*, Baarn.

spoor	wp	vlak	tek	spoordefinitie	opmerkingen	vondstnr	datering
1	1	1	1	natuurlijk		V1	
2	1	1	1	kuiltje	zelfde vulling als S3		REC
3	1	1	1	greppeltje		V3	REC
4	1	1	1	kuiltje	zelfde vulling als S3		REC
5	1	1	1	verstoring			REC
6	1	1	1	kuiltje	zelfde vulling als S3		REC
7	2	1	2	kuil		V5	14e
8	3	1	2	verstoring (uitbraaksleuf garage?)		V7	REC
9	4	1	2	verstoring		V8	REC
10	4	1	2	natuurlijk		V9	
11	5	1	2	natuurlijk			
12	5	1	2	verstoring		V10	REC
13	6	1	3	natuurlijk			
14	7	1	3	natuurlijk		V12	

Bijlage 1: sporenlijst

vondstnr	wp	vlak	spoornr	aantal	groep	vondstbeschrijving	datering	opmerkingen
001	1	1	-	1	KER	rood aw, rand pan	19e	aanleg 15-20m
001	1	1	-	2	KER	steengoed, bitterwaterkruijk	19e	aanleg 15-20m
001	1	1	-	1	KER	pijpesteeel	18-20e	aanleg 15-20m
001	1	1	-	4	KER	industrieeel porselein	20	aanleg 15-20m
001	1	1	-	1	KER	industrieeel aw, kop of schotel	20e	aanleg 15-20m
001	1	1	-	1	GLS	gelaagd glas, siervoorwerp (vaas?)	20e	aanleg 15-20m
002	1	1	-	1	KER	kapucijner porselein	1ste helft 18e	aanleg 30-35m
002	1	1	-	1	KER	industrieeel porselein (kop / schotel)	19e	aanleg 30-35m
002	1	1	-	1	KER	industrieeel aw (schoteltje)	19-20e	aanleg 30-35m
002	1	1	3	1	KER	pijpekop	18-19e	
003	1	1	3	1		teer	20e	
003	1	1	3	1	KER	rood aw, wand	?	
003	1	1	3	1	KER	industrieeel aw	19-20e	
004	1	1	1	1	KER	ongegl. rood aw, bodem bloempot	19-20e	
005	2	1	7	2		kloostermoppen, fragmenten	laat ME: 14e	
005	2	1	7	1		kloostermop, fragment van >30x15x6 cm	laat ME: 14e	
005	2	1	7	1		vloertegel	laat ME: 14e	
006	3	1	1	1	KER	pijpesteeel	17e	
006	3	1	1	1	KER	fragment bst	?	
006	3	1	1	1	KER	rood aw, wand	?	
006	3	1	1	1	KER	rood aw, ongegl., met mortelresten?	?	
006	3	1	1	1	KER	rood aw, rand pan	18e	
006	3	1	1	1	KER	wit aw geglaazuurd	18-19e	
006	3	1	1	1	MXX	metaalslak	?	
007	3	1	8	1	KER	pijpekop	18e	
007	3	1	8	1	KER	industrieeel, tegel, geglaazuurd	20e	
007	3	1	8	1	KER	industrieeel aw, bloempot	20e	
007	3	1	8	1	KER	westerwald steengoed	20e	
007	3	1	8	1	KER	industrieeel porselein, kop	19-20e	
007	3	1	8	1		asbest, is afgevoerd!	20e	
007	3	1	8	1	KER	ind. rood aw, zwart gegl., Engels, teepot	19e	
008	4	1	9	1	KER	industrieeel porselein	19e	
008	4	1	9	1		beton	20e	
009	4	1	10	1		kwarts met beton	20e	
009	4	1	10	1	KER	pijpekop	laat 18e	
010	5	1	12	2	KER	industrieeel porselein	19e	aanleg, uit S12
010	5	1	12	1	KER	europpees porselein	19-20e	aanleg, uit S12
010	5	1	12	2	KER	printware	19e	aanleg, uit S12
010	5	1	12	1	KER	rood aw, rand	16-19e	aanleg, uit S12
011	6	1	-	1	KER	industrieeel, tegel, geglaazuurd	20e	aanleg vlak
011	6	1	-	2	KER	industrieeel porselein, kop	20e	aanleg vlak
011	6	1	-	1	KER	industrieeel aw	20e	aanleg vlak
011	6	1	-	1	KER	industrieeel aw, (kop?)	20e	aanleg vlak
012	7	-	14	1	MFE	nagel, met onbekend ijzeren voorwerp eraan	?	uit het profiel

Bijlage 2: vondstenlijst